Porto opłacono ryczałtem.

Ч. 3. (386) Неділя, дня 16. січня 1927. Рік IX.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орган.

Адреса Редакції і Адміністрації: „Український Голос“ Перемишль, Побереже ч. 1.

Конто П. К. О. в Варшаві № 142.807. Передплата в краю виносить **10 зол.** річно, **5·50 зол.** піврічно, **3 зол.** чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. (передплату з Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу“ в Zivnostenska Banka Praze). Для Франції 60 фр. річно, для Америки 2½ дол. річно.

Ціна прим. 25 с.

Редактор приймає щодня від год. 1½—2½. Рукописів Редакція не звертає. Неоплачених писем не приймається.

До боротьби з анархією!

„Просвіта“ і „Рідна Школа“! Скільки в їхню розбудову і вдержання вложила українська суспільність засобів і трудів... Сьогодня, в змінених умовинах, обі ці установи можуть виконувати як слід свої завдання, коли до праці в них і для них притягнеться якнайбільше число співробітників, коли вони промінюватимуть в кожній найдальшій закутині краю. З цього гаразд здають собі справу провідні діячі „Просвіти“ і „Рідної Школи“ в центрі і на місцях. Розробляються відповідні пляни в цім напрямі, їх обговорюється у Львові і в краю, ними зацікавлюється щораз ширші кола суспільности. Справа шкільної і поза шкільної освіти, поруч кооперації, являється одним з основних питань нашої внутрішної політики. А метою нашої внутрішної політики на західно-українських землях — в цім, здавалосяби, не може бути для нікого ніяких сумнівів — є: скріплювання матеріяльних і духових сил нації, творення могутнього національного валу, об який розбилисяби всі ворожі затії. Здавалосяби відносно цього не може бути ніяких сумнівів серед суспільности, яка перейшла тверду школу останніх років. Загальні збори „Рідної Школи“ (24. грудня 1926) і „Просвіти“ (25. грудня 1926) є наглядним доказом, що саме така мета внутрішньої політики не по нутру руїнницьким елементам, які стоять на послугах чужих, ворожих чинників. На ці збори явилися найчільніщі діячі шкільної і позашкільної освіти. Явилися, щоби на основі свойого твердого досвіду в праці на місцях обговорити плян діяльности на найблизчий рік. Та на салю нарад втиснулися ріжні типи, яким байдужною справа „Рідної Школи“ і „Просвіти“, яких досі ніхто не бачив при творчій праці в цих установах, яких випхала на збори невидима, злочинна рука, щоби вони не допускали до ділових нарад, щоби старалися розбити загальні збори. І ці типи, напів-грамотні, зелені хлопчики, зі завзяттям гідним кращої справи виконували прикази невидимої руки: використовували кожну нагоду для викликання бучі, старалися перемінити збори найповажніщих, загально-національних установ на крикливе політичне віче, на якому східним звичаєм супроти людей з иншої політичної партії не обовязує ніяка етика, на якому східним звичаєм можна кожного, що інакше думає, змішати з болотом, не цураючись найгидкіщих демагогічних засобів. Цікаво, що ці самі типи продукувалися на зборах „Рідної Школи“ і „Просвіти“. Як вони втиснулися на салю нарад? Деякі кружки „Рідної Школи“, деякі читальні „Просвіти“ по „патріярхальному полагоджували справу делеґатів на загальні збори. Не припильнували, щоби у виборах делеґатів взяли участь дійсно всі члени кружка чи читальні, щоби дійсно вибрати відповідальних людей. І таким чином невидима рука зуміла перепачкувати гурток своїх аґентів. І вони розташувавшись на салі, виконували прикази своїх командантів. Найприкріще, що цій затії патронував не хто инший, а новоспечений „сельроб“ — Сергій Козицький. Той самий Козицький, який ще недавно в розмовах про злиття „Сельсоюза“ з радикалами як одну з умов ставив завішення міжпартійної гризні, той самий Козицький, який ще в 1922 році хотів покинути учителювання і зробитися православним духовником. Попавши в посли, якийсь час був ярим націоналістом, а докотившись до злиття з галицькими „народовольцями“, на загальних зборах „Просвіти“ запрезентувався українським просвітянським діячам в ролі покровителя тих, що хотілиби „Просвіту“ і „Рідну Школу“ зробити засобами „клясової“ боротьби. Гаразд знаємо, як ця „клясова“ боротьба виглядає в практиці. Її досі практиковано на політичному полі. А що у нас нема дійсної буржуазії, наші соціялістичні попугаї вмовлювали в селянські маси, що їхнім „клясовим“ ворогом є їхня інтеліґенція. І виходило таке, що адвокат, інжинір, лікар і т. д., як що причисляв себе до соціялістичної партії, так він не був „клясовим“ ворогом селянина, якщо такий інтеліґент причисляв себе до національного табору, так соціялістичні попугаї проголошували його ворогом інтересів селянства (більшим ніж такий самий інтеліґент Поляк, більшим, як польський поміщик чи промисловець. Цих соціялістичні попугаї залишали на боці, бо боялися чужої влади. Юдили тільки проти своїх людей, на що влада дивиться ласкавим оком). Тепер вони хочуть свою руїнницьку роботу поширити: хочуть перенести ще її на терен „Рідної Школи“ і „Просвіти“. І не тільки сюди! На зїзді т. зв. „Комуністичної Партії Західної України“ вирішено зробити великий наступ на всі ділянки національного життя, м. и. теж на кооперацію. Того домагається варшавська комуністична централя, так приказує червона Москва. Так! Варшава і Москва! Не Харків, як дехто думає. Бо „Комуністична Партія Західної України“ не є самостійною партією, тільки філією польської комуністичної партії, і більшість в цій філії творять не Українці, а Поляки і Жиди (та сама історія, що з комуністичною партією на Великій Україні, в якій Українців по походженню всього 25%)

До боротьби з цею злочинною, розкладовою роботою мусить станути ціла західно-українська суспільність. Чим воно погрожує, наглядно виказали останні збори „Рідної Школи“ і „Просвіти“. Невідповідальні типи хочуть викликати на всіх ділянках національного життя судороги анархії, хочуть викликати внутрі суспільности боротьбу всіх проти всіх.

І може воно й краще, що цей перший наступ анархічних елементів на культурницькі наші установи мав місце на сьогорічних зборах „Рідної Школи“ і „Просвіти“, ніж мавби бути відложений на ще один рік. Суспільність мусить отямитися! Отямитися і усвідомити собі, що тут не може бути мови про якінебудь компроміси, що боротьбу з розкладовими елементами треба звести на цілій лінії, в кожній сільській читальні, в кожньому кружку „Рідної Школи“, в кожній кооперативі, в кожнім „Лузі“ чи „Соколі“. Ця боротьба матиме тільки тоді тривкий успіх, коли її вестимемо не словом, а ділом, не пустою балачкою, а позитивною працею. І коли в нашій праці візьме участь кожна свідома одиниця.

Будуймо гать!

(Кооперативна щедрівка).

Удалася нам серед безмежного повоєнного лихоліття дійсно велика річ: наша сільсько-господарська кооперація. Маємо поверх дві тисячі хліборобських спілок для закупу і збуту, які перетривали усю дотеперішню господарську бурю в державі. Їх річний товаровий оборот: поверх 20 міліонів злотих. Пропало чимало торговельних підприємств приватного характеру, наші спілки осталися. Живуть і кріпнуть! Вони вилонили з себе кругло 25 повітових осередків і [illegible]чальну торговельну централю: „Центросоюз“.

Усі тішимося їх життям і розвитком, їх матеріяльними і моральними успіхами. Гаразд горожан — підстава усієї долі для кожньої нації. Наша хліборобська кооперація витворює одне й друге, **гаразд і горожан.**

Але-ж, саме задля її величезного загально-національного значіння, треба підкреслювати і недомагання цієї кооперації, щоби їх чимскорше позбутися.

Розлилася наша життєздатна хліборобська кооперація широко, але в двох-трьох повітах Сх. Галичини і 2—3 повітах Волині вона ще меле на дуже тихенькій і мілонькій воді.

Чому? Бо був час, коли тут і там наша хліборобська кооперація самочинно зявлялася як гриби по дощі. Така мода була. Без довшої річевої пропаґанди, без умілої підготовки, без людей і грошевих засобів, сама добра слава кооперації в иншій окрузі і щирий запал двох трьох (вже деинде працюючих) одиниць в повіті — покликували до життя не тільки сільські спілки, але й повітові союзи. Мода а тимпаче кооперативний запал — великі сили, але усего вони не заступлять. Передусім вони не заступлять вистарчаючого власного капіталу і людей, які мають для кооперативного діла: час, знання й любов.

Таким чином в деяких повітах родилася *сільські* хліборобські спілки ось як: В селі є 150 самостійних господарств. На першу вістку про матеріяльний хосен кооперативи, гурток „ґаздів“ села підписав слабо зрозумілий їм статут, вибрано якубудь управу і надзірну раду та післано папери до міста, до реєстрації. Як придбати дальших ще хочби 100 членів, кілько та які товари закуповує самостійне господарство села на тиждень і місяць не тільки для хати, але і для господарства, — на яку скількість цих господарств (членів і нечленів) може спілка рахувати, що коштуватимуть уладження, реєстрація і кошти завідування, над усім тим *від чого залежить висота потрібних фондів,* не думав ніхто. Висоту уділу усталено в статуті на ослін, от, аби знак був, що є члени, очевидно якнайнизче. Тай цих уділів не стягнено на час! Все ще є люде, які радіби видістатися зі свого пекла дурничкою! Склепарем став Іван Бідолаха, бо вміє писати і не має на чім господарювати. Кооперативі визначено одиноку ціль: приборкати або й вигнати місцевого жидівського крамаря. Його крам став однак не тільки предметом кооперативного наступу, але й одиноким зрозумілим, очевидним взірцем кооперативної діяльности в селі. І почалося... Чим торгував жид, цим торгує і наша кооператива. З його методів праці найбільше сподобався склепареви кооперативи збут куплених за готівку кооперативних товарів на борг членам і нечленам. Задля цего товарів не більшає, опріч потрібної господиням соли, нафти, синки, вапна, сірки, ґнотів і мила, для господаря майже нічого нема в нещасній кооперативі; — борги віддають люде лиш настільки, щоби не звинути кооперативи, а тоді жидівський склепик знов вернувсяби до давних вищих цін; — кооператива дихає позичками...

Безумовно в богатьох селах практика перших кількох місяців виявила людям усі хиби, вони пізнали їх і направили. Однак тут і там цего не зроблено по сегоднішний день.

Назбіралося в повіті таких 12—15 ледво клигаючих кооператив і вже негайно сердечний „повітовий комітет основування кооператив“ перетворився в „Повітовий Союз Кооператив“. Хто його буде вести? Не журіться! В дирекцію дамо „ґеометру“, бо він заєдно мірить „парцелі“ на селі, — місцевого катихита і сотрудника, бо — кажіть, що хочете, село все ще шанує панотців й довіряє їм — і лікаря-зубаря. Надзірна Рада піде ще лекше, цеж тільки „парада“. Продавати буде молодець Сякийто, бо він до всего цікавий, орґанізатором стане такийто, бо він вже працював перед війною в касі. Так підібрано людей. А гроші? Взято під розвагу обіцяні доларові вкладки і сподівані доларові позички; — уділами ніхто не журився. Про людське око зібрано їх кругло на тисячу золотих. Половину зараз післано „Центросоюзови“ на вкладку з довгим замовленням товарів на доларовий кредит... Прийшов товар, більшу частину взяли сільські спілки на золотовий борг...

Ясна справа, що така кооперація — безнадійне діло, як що хоч опісля, але на час, кооперативні діячі села й міста не схаменуться!

Підібрати добрих людей для кооперативної праці не зовсім легко, але все таки можна. Тяжше діло з фондами.

Кажеться, що наші хліборобські сільські спілки мають досить власного гроша, що вони самовистарчальні. Це так — і не так. На закупно цих товарів, які вони держать, у них досить свого та позиченого гроша, причім стосунок свого гроша до чужого у них здоровий. Але... і тут цих „але“ аж троє. 1) Наші самовистарчальні сільські кооперативи обєднують далеко не всі голови самостійних господарств у своїм селі, хоч опріч їх усіх, ще їм треба обєднати жінок та старше парубоцтво. 2) Ці кооперативи держать у себе тільки дещо з товарів, потрібних селови і особливо вони не цікавляться усім, чого треба в господарстві, щоби воно давало вищі прибутки, — а це-ж хиба найважніще! 3) Якби вони бажали заспокоїти обидва попередні домагання, вже не сталоб їм на це своїх фондів. Поволи можнаби дійти до цих фондів через щорічні зиски. Але — щож? Борги уділювані безвідсотково нашими кооперативами своїм членам і нечленам — ростуть щонайменше рівномірно зі свіжими уділами і щорічними зисками. Свої фонди на боргах, „самовистарчальні“ кооперативи заявляють свому Повітовому Союзови, що не можуть обійтися без його товарового кредиту... Ось яка ця „самовистарчальність“!

Правдива грошева самовистарчальність є в сільській кооперативі нашого повоєнного типу тільки там, де вона своїми грішми покрила всі втрати основування і доброго уладження, своїми готовими грішми усе закуповує ціле дійсне хатнє та господарське товарове запотребовання своїх членів і нечленів хоч на три тижні і нарешті, коли вона таку саму квоту гроша, якої треба на це тритижневе запотребовання, зложила в своїм „Повітовім Союзі“ на уділ. Усе те треба покрити з членських уділів і запасного фонду. На задаткування збуту хліборобських продуктів своїх членів, кооператива може приняти вкладки до обороту (чужий капітал), які не сміють перевищувати власних фондів спілки.

Так я цю річ розумію.

З цим погодилисяб усі сільські спілки, бо нарешті вони дали докази, що люблять дбати про фонди, якими самі в селі орудують. Тільки одно їм в цім розрахунку не любе: пощо давати „Повітовому Союзови“ тільки само сільських грошей, кілько треба сільській кооперативі на покриття запотребовання?

Отся справа така важна, що треба її пояснити.

Середно віддалена від Повітового Союзу кооператива має купувати товар на 3 тижні, щоби кошти довозу не зїдали усіх можливих зарібків. Щоби Союз мав на складі потрібний спілці на 3 тижні товар, вона мусить дати йому на це наперед готові гроші. Це й є — уділ кооперативи. Кожда господарська голова зрозуміє, що такий лад є справедливий. Кооператор розуміє ще більше, а саме: що цего уділу сільська спілка не тратить, бо не тільки уділи в Повіт. Союзі але цілий Союз не чий-будь а їх і тільки їх сільських спілок; — що уділ спілки в Союзі і там працює для цеї спілки. Ідім далі! Союз купив за уділ потрібний спілці товар спілка відбирає його в Союзі. Союз жадає заплати за цей товар готівкою. Чому? Бо без цього не мігби придбати для спілки свіжого товару на 3 тижні, як вона по него зголоситься! Цеж хиба також зовсім ясне і справедливе!

Ось чому така спілка мусить ціле своє тритижневе запотребовання набувати в Союзі за готівку і опріч того мати в нім такий свій уділ!

Усе те легко можливе там, де спілка наперед усе добре обдумала, зібрала потрібний власний капітал і свій товар продає членам за готівку. Це останнє дуже важне. Коли хлібороб зичить гроші на господарство і добре орудує позичкою, то важко — але все таки не без користи для себе може її сплатити. З прокуреного тютюну, вибіленого вапна, вимитого мила — що прибуло? Тому борги на такі речі найтязче сплатити. Та-й миналося-б цего усего меньше, якби не було боргу на ці речі в кооперативі...

Очевидно, виїмково, але зовсім виїмково, треба членови і поборгувати. Однак найдалі на тиждень-два, не вище як до половини уділу зложеного боргуючим і при забезпеці звороту товарової рівновартости. За виконання цих боргових правил склепар ручить своєю кавцією.

Таксамо і Повітовий Союз може виїмково дати спілці короткий кредит, якого висота залежить від звичайних торговельних кредитів, що їх дістає Союз, і від уділів спілки. Однак тямити треба, що ціле те боргування дуже делікатна справа, при якій занадто легко затрачується здорова рівновага. Ці борги то капіталістична петля на шиї нашої кооперації!

Ніколи не забуваймо на найважніще: хліборобська кооперація це не приватна торговля, для якої всі засоби добрі, що без криміналу ведуть до як найбільших зисків купця коштом купуючих у него чи продаючих йому! Хліборобська кооперація — це така орґанізація, що чеських, німецьких, французьких, данських селян вже вивела з пануючої тепер у нас біди до казочного для нас добробуту, до великої культури! І нас вона визволить, але будуючи її, не держімся правил сільського лихварського приватного купецтва, що шкуру дре хоч уділу не жадає і боргує — тільки ставмо цю свою силу, (як кооперація цілого світу) на готівковій торговельній дисципліні — і на сильних власних фондах.

Як сказано вище, ці власні фонди в наших сільських кооперативах — сяк-так — уже вистарчають і скоро ростуть. Великий і небезпечний блуд нашої хліборобської кооперації, що сільські спілки ще не бачуть свойого власного інтересу в такім вивінуванню своїх Союзів уділами, щоби вони могли виконати своє завдання без лячних, бо надмірних, доларових і за дорогих позичок.

Переді мною статистика білянсів за 1925 рік усіх наших Повітових Союзів і „Центросоюзу“. Спілки зложили соб в них на уділи 47.386 зол. і 80 ґр. Натомість задовжилися у них на 163 555 зол. і 02 ґр. — і приневолюють їх держати

для себе товар на складі вартости 339.176 зол. і 60 ґр.!

В 1926 р. власні фонди зросли але нерівномірно, зросли також важкі та небезпечні чужі фонди.

Нещасні Союзи задовжуються, тут і там увесь їх зарібок (і навіть більше) йде на відсотки та страти на курсі від позичених долярів! Не стає засобів на найважніщу сільсько-господарську торговлю, — на торговельні, господарські та культурно-освітні курси і на інструкторську працю! Задержується і захитується визволення села з біди й темноти! А разом з цим сільські спілки мають фонди на вивінування себе в Союзах і не дають їх там! Волять кинути їх на надмірне боргування своїм людям, навіть нечленам своєї сільської спілки...

Цей нерозум спілок мусить покінчитися! Найвищі кооперативні централі в повній відповідальности, що так треба, що так мусить бути, як має бути добре, запорядили, що від 1. січня 1927 р. скорим темпом „Центросоюз“ обмежувати-ме Повітовим Союзам свої кредити, бо теж уже задихується ними.

Та попри цей розпорядок — самі сільські спілки мусять нарешті поставити цю справу рубом на всіх своїх зборах і анкетах! Без розумного вивінування себе в Союзах загрожує нашій хліборобській кооперації в деяких повітах шкідливий застій, в деяких навіть упадок повітового центра! Чим є добрий торговельний і орґанізаційний повітовий центр для сільських спілок, не треба пояснювати. Всі це добре знають.

Тому не гаймо часу! Котрий повіт скорше вивінує себе уділами спілок в Повітовім Союзі і забезпечить працю свойого Союзу добрими людьми, — цей виграє справу!

Свідомий раб Божий і кооперативний має обовязок повсякчасно проповідувати кооперативну правду. Блаженні будуть сільські хліборобські спілки тільки цих повітів, які чимскорше перекують це слово в міцне кооперативне діло!

Остап Луцький.

Новітна інквізиція.

Звісна „ратункова комісія“ для ратовання упавшого авторітету еп. Коциловського бересь до свого діла при допомозі новітної інквізиції. Як звісно, в ч. 260 „Діла“ з д. 23/11 1926 появилась допись п. з. „Траґічні відносини“, в якій освітлено діяльність еп. Коциловського. Ратункова комісія замісць старатись очистити епископа перед судом або бодай прилюдно заперечити, які факти неправдиві, бавиться у всякі „преданности, і довіря“, предложивши „зїздови“ відповідну резолюцію. Мало того. Ця комісія знає, що така резолюція є дуже слабеньким плястром, тому приступила до офензиви і розіслала таке письмо до всіх деканів:

С. І. Х. Перемишль, дня 10 грудня 1926. Високопреподобний Отче Декан! В 260 ч. „Діла“ з 23. падолиста ц. р. була поміщена допись „Траґічні відносини“, а написана „одним з деканів“. Полишаємо осуд цеї статі совісти кождої здорово думаючої а шануючої свою честь людини, стверджуємо лиш, що автор еї не підписуючись повним іменем був нельояльний супроти инших оо. Деканів, на яких може впасти підозріння авторства. Тому відносимось до Вас Впр. Отче Декан як і всіх прочих оо. Деканів, уповажнені зїздом священиків, з уклінною просьбою заявитися, чи Ви автором згаданої статі? Відповідь взглядно мовчанку хочемо використати прилюдно через відповідну заяву в пресі. Очікуючи відворотної відповіди остаємо з поздоровленням в Христі. о. К. Хотинєцький, голова, о. Й. Маринович, секрекретар, о. А. Борисевич, о. Бр. Ґоцький, о. Мих. Дуркот, о. Інок. Рудавський. Письма слати на адресу секретаря.

Пригляньмося тому письму. „Ратункова комісія“, домагається, шоб кождий декан заявив, чи є автором дописи, т. є. щоб дотичний сам закинув собі петлю на шию. Очевидно — такого „ратункова комісія“ не знайде і тому свідомо змушує його лукавити. Та „комісії“ це байдуже, вона хоче лишень сповнити формальність т. є. „використати відповідь або мовчанку прилюдно через відповідну заяву в пресі“. Що варта буде така вимушена заява, це „комісії“ байдуже — як і байдуже, що такими інквізиторськими способами поширює деморалізацію серед духовенства. Раджу тепер комісії, щоб видала другий обіжник до деканів, хто передав еї письмо з дня 10. грудня до „Укр. Голосу“ і написав статтю в тій справі. Нехай комедія на комедії їде і комедією поганяє!!!

Та не час тепер на такі офіціяльні комедії. Нам, духовенству і вірним, лежить на серці добро нашої Церкви, а не добро одного непоміркованого єрарха. От і тим ми ріжнимося від „ратункової комісії“. І коли я дотепер вірив, що дехто з комісії з доброю інтенцією „ратує“, то тепер ту віру зачинаю тратити, бо люди що взялись до „ратункової акції“, надто плитко думають і представляють собі, що авторітет можна ратувати резолюціями і заявами духовенства. Авторітет ґієрархії опирається на довірю і пошані вірних. А чи можна тут говорити про це довіре і пошану? Ні! і еще раз ні! Тому хто наробив блудів і своєю особою підкопує авторітет Церкви — мусить з того витягнути всі консеквенції. А коли він бажає ратуватись при помочі плястрів офіціяльної „ратункової комісії“, то шкодить Церкві. Odium populi не знівелюють резолюції і вимушені заяви — це нехай знає „ратункова комісія“!

Коли „ратункова комісія“ скличе нас під примусом і скаже заявитись за тим або цим, духовенство під террором кількох одиниць мусить це зробити — бо інакше горе!... Але коли хоче правдиву думку почути — нехай подумає над иншими способами, про які вже писалось. А й тоді буде це лиш голос духовенства а не вірних. А як вірні думають про ці справи — то селяне з Болянович проти волі пароха прилюдно висловили. А як думає наша інтеліґенція про „перемиську траґедію“ — це теж, думаю, „комісії“ звісне. Священик прилюдно може висловити лиш таку думку, якої бажає влада, — хіба що „ратункова комісія“ як впливовий офіціяльний чинник заздалегідь усуне всі консеквенції того кроку, якийби протиставився офіціяльному бажанню. Але чи воно можливе і чи це іде по лінії політики „ратункової комісії“?

Тому гет з комедіями! Останні загальні збори „Рідної Школи“ і „Просвіти“ отворили нам очі. Проти нашої Церкви і духовенства суне страшна навала. Їй мусимо протиставитись не як каста, але як народ — духовенство з інтеліґенцією, з селянством і робітництвом. А хто стоїть на перешкоді тому зединенню — мусить усунутись на бік, а натомісць в імя добра нашої Церкви мусять бути висунені на чоло люди, які своїм тактом і спосібностями зеднають собі довіре вірних і поведуть їх до кращого завтра.

А на закінченнє ще одно: Чи ратункові комісарі не здають собі справи з того, як понижують вони епископський престол вже самим фактом утворення „ратункової комісії“ для ратовання упавшого авторітету одного єрарха? Нехай мені вкажуть бодай один приклад, деб така комедія була відіграна! Ні, отці, такої комедії ніде ще не відіграно — ви перші її граєте! Грайте далі і забагнюйте і так вже неможливі відносини!

Один з деканів.

Дописи.

Коровники, пов. Перемишль. Дня 1. січня ц. р. святкувала Читальня „Просвіти“ в Коровниках 50-літний ювилей свойого істнованя. Свято розпочалось богослуженнєм, на якому співав місцевий хор під проводом п. Микити Миколая. По погослуженню Всч. отець місцевий парох враз з Всч. о. П. Війтовичем, парохом Негрибки, відправили панахиду за померлих членів читальні. На свято прибув п. Маґаляс, як делеґат Гол. Виділу „Просвіти“ у Львові, а також гості і делеґати освітних товариств з Перемишля і околиці. — О год. 12. зійшлись всі до салі читальні на спільне сніданнє, де голова місцевої Читальні Мих. Ісманіцький привитав впов. гостей, які своєю участю в святі піднесли значіннє і торжественність ювилею. Згадав про перших членів основателів Читальні з 1876 р, а двом із них, 85-літному Осипови Станькові і 82-літному Андрієви Микитови (Івана), що дожили 50-літною ювилею Читальні і святкували заразом в тім дні 50 літний ювилей своєї просвітної праці в нашому селі — зложив від всіх сердешну подяку і глубокий поклін. — Рівнож делеґат львівського Т-ва „Просвіта“ склонив голову перед першими основниками-піонерами нашої Читальні в імени Гол. Виділу, всіх філій і Читалень „Просвіти“ в краю. Андрій Микита, якого п. п. делеґат зі Львова і др Коршош особисто привели з хати в Читальню, дякував зі сльозами в очах за честь і побажав дальшого розвою „Просвіті“. Др. Загайкевич в своїй чутливій бесіді згадав пізнійших діяльних членів Читальні „Просвіти“, а головно бл. п. Тимка Микиту, довголітного гоголову і основника „Просвіти“ (1899-1914 р.) в ті часи, коли наша Читальня крім просвітної праці витрачувала всі сили і енерґію на боротьбу з москвофільством, яке нанесло необчислимі матеріяльні і моральні страти Читальні, Громаді і Церкві в нашому селі. Присутним членам „Просвіти“ з тих часів дякував меценас за працю і витревалість в боротьбі. Львівський делеґат відчитав зі „Свободи“ з 1899. р. допись Тимка Микити, в якій бл. п. Тимко згадує „народолюбця“ Кормоша, що — по словам винятим з „Ґалічаніна“ — ходив з проф. Приймою, як згінник по селах і основував Читальні „Просвіти“ в повіті. Видячи у нас гарні овочі своєї праці, старенький меценас мабуть пригадав собі ті часи, коли то, Він як молодий „каміняр“ розбивав скалу темноти для світла „Просвіти“ в повіті і, зі зворушення відай, не міг говорити; але й так сказав нам більше, як міг був сказати словами. Панна Марія Савицька від Союза Українок в гарній промові звернулась до членів-дівчат і накликала, щоби не лиш самі стали до праці в Читальні в один ряд з мущинами, але й других до цеї праці втягали. Всч. о. Війтович в короткій, але ядерний промові вказав на три чесноти, т. є. віру, надію та любов, які з певністю нечужі були членам і основателям нашої Читальні, коли вона серед злиднів остоялась та розвинулась так гарно.

Пан Березовський еміґрант з В. України зложив нашій Читальні сердешний привіт і побажання від всіх читалень Київської України. П. проф. Зубрицький різкими словами остерігав перед перекупними одиницями і ворогами Тов. „Просвіта“ у Львові, а тим самим ворогами і всіх Читалень в краю, які на Загальних Зборах „Просвіти“ у Львові виступили проти многозаслуженого Голови „Просвіти“ п. дир. Галущинського, і які певно схочуть піти зі своїми ложними кличами до Філій і Читалень „Просвіти“ в краю.

Читальня „Просвіти“ в Коровниках заявляє з цего місця купленим аґітаторам, що для їхньої брехні дорога до Коровник загороджена на все хінським муром. А Вп. дир. Галущинському, про котрого у нас знають й малі діти, а члени Читальні попросту обожають, — шлемо в день 50-літного ювилею нашої „Просвіти“ горячу подяку за Його невсипущу працю для „Просвіти“ і українського народа. Від членів-дівчат промовляла Ольга Наливайко і доказувала, що хотяй між членами-основателями нашої Читальні не було жінок і дівчат, бо дійсними членами „Просвіти“ являються дівчата доперва від 1905 р., то однак з цего не виходить бутьтоби жіноцтво через 20 літ відносилося байдужно до Читальні, бо маємо докази, що перші видання „Просвіти“, які приходили від 1876 р. до Читальні, читали у нас і жінки на рівні з мущинами; а що не належали, як дійсні члени до Читальні, то це тому, що в ті часи не було такого звичаю. — Згадала про бл. п. Зофію Наливайко, яка й перші видання „Просвіти“ читала і 1906. р., на старости літ, за „Просвіту“ страждала в тюрмі. А другі жінки-матері з тих часів виховали дочок ревних членів „Просвіти“. Тому й дівчата святкують радісно 50-літний ювилей Читальні „Просвіти“ в Коровниках на рівні з мущинами. Др. Загайкевич в промові звернеській до дівчат заохочував до праці в читальні і на всіх ділянках народнього життя а головно, щоби через закупно товарів виключно у своїй кооперативі засвідчили про свою національну свідомість і дбалість о добробут своєї Кооперативи, Церкви і Громади, бо кождий український гріш, відданий в Перемишлі чужим, ворожим крамарям збогачує наших ворогів, а рідному селови приносить ганьбу і готовить жебрачу торбу. З Впв. гостей згадуємо ще й п. Олену Кульчицьку, яка своєю присутністю на святі справила дійсну приємність членам, а приятною розмовою з дівчатами заохотила їх до ревної праці в суспільности. — Милими гостями були Др Прийма, Др Біян, Іван Війтович гол. Читальні в Сільци і Яросевич відпоручник Читальні „Просвіти“ в Перекопаній. О год. 3. станули всі члени Читальні враз в Впв. гостями до спільної знимки. — О год. 5. почався концерт вступною промовою містоголови Чит. „Просвіти“ Дмитра Чеха, в якій згадав він про основання Головної „Просвіти“ у Львові в 1868 р. а вісім літ опісля нашої Читальні 1876. р., про еї борбу з невіжеством і москвофільством, яке зникло у нас „яко тает віск від лица огня“ завдяки праці і свідомости чесних членів „Просвіти“. 50-літного ювилею нашої Читальні дожили і її найтяжші вороги, основателі москвофільства собі на ганьбу і сором, а однак є у нас люди, ніби щирі і свідомі Українці, які ще й тепер вірять їм, радяться їх і поручають їм вести справи громадські, а навіть церковні. (Так!) — Відтак місцевий хор відспівав вінець українських пісень. Ковловський Іван (Осипа) віддеклямував „Панські жарти“ Франка, Микита Анна (Андрія) „Не хиляйте в діл прапора!“ Лепкого, а вже найкраще випала деклямація 6-літної Стефанії Микити (Василя) п. н. „Наша Просвіта“. Піснею „Ще не вмерла Україна“ закінчено свято. Як радо-сердечно витали ми всіх Впв. гостей, так і з правдивим жалем пращались з тими, яким обо-

---

Аристид Шишка.

Місія.

Знаєте Ви може, люди добрі, що це таке місія? Не маю тут на думці місію т. зв. дипльоматичну, пропамятну з 1918/19 рр., де поперебирані за Анґлійців і Французів Поляки надували наше смиренне командування, — ні, я маю на думці місію церковну.

І саме про отой останній рід місій писати хочу, бо з тими як раз місіями особливе диво на нашій землі виходить.

Є місії двоякого рода: місії греко-католицькі і місії римо-католицькі або т. зв. „кресові“.

Я чув місію греко-католицьку не раз і не два. Зїдуться, буває, отці наші духовні, богослуження правлять і проповіди говорять. Про мир на світі, про любов, мовляв — „люби ближнього свойого як самого себе“. Бє тебе отой ближній пястуком аж рука пухне, а ти йому по любови палицю в руки тиць:

— Бийте, — просиш — паноньку сердечний, паличкою отою, а то рученята болітимуть...

Це по християнськи так. Очивидно, народ ми християнський то й місія по християнському навчає.

Поза тим місія наша звичайненька. Сердечна, бо хлопська, хлопська бо сердечна.

Иначе вже місія римо-католицька, „кресова“. Тут вже й розгін панський почуєш, слово боже справедливе, а почуття нищети твоєї тебе до землі придусить як податок який.

До такого саме пересвідчення прийшов я, коли побував недавно в Погорільцях.

Погорільці, — село коло Перемишлян в Галичині.

В Погорільцях отих є Українців римо-католиків трохи і мазурів зайдів жмінка. Спровадили їх, ґрунт дали, хату дали і поручили наших селян західної культури вчити.

Мешкає собі такий мазур з теличкою, в одній хаті з нею ночує і наших людей культури вчить.

Очивидно, костел в Погорільцях також є.

Зїхав було отже до того костела ксьондз польський на місію. Кнопф називається, в місті Перемишлянах невірних на віру правдиву-єдину навертає.

Пішов і я на ту місію. І почув слово боже... І до землі мене геть пригнуло...

А ксьондз Кнопф гремів з проповідниці просто на бабу Катерину, римо-католичку українську, що двох синів до української армії виправила була, а сама по польськи ні чичирк:

— Матко Полько! Ти є підвалиною народу польського!..

Катерина аж присіла, від тягару того поважного, а ксьондз Кнопф, гремів дальше:

— Ти є громадянкою великого моцарства польського. Чому не говориш по польськи, тільки иншою мовою? Чейже кожня тварина має свою мову, кінь має свою мову, вівця має свою (за свиню забув пр. скл.), а ти матко полько маєш таку гарну мову, а говориш якимсь иншим нарічям! Чому дітей своїх по руску навчаєш? Чому до свойого чоловіка не говориш по людськи? Чейже ти полька, а поляк в Бога то на першому місці стоїть! Чому виходиш замуж за Русіна? Чому віддаєш свої доньки за Русіна? Краще хай посивіє, краще хай пропаде в рові жебраючи при дорозі, як має віддатися за Русіна Хто зрадить своє, того кара божа, пекло вічне не мине!..

Катерина лежала вже ниць, хлипала, а в уяві в неї чорт її доньку, що місяць тому саме за Українця віддалася, чорт в мундурі поліцая на вилки бере і на пательні мов курку піджарує.

— Ох! — зойкає Катерина.

— Ох! — говорю я, виходячи з костела просто осяяний тим словом божим.

— — — — — — — — —

Такі то оті славні кресові місії. Для тебе пожиточне і повчаюче і Богові миле.

Виходить отже, що з Польками такими нашим людям вінчатись годі! Шкода чортові душі доставляти, сосвісно! Хай же вони краще по ровах вимирають.

І жебрають...

Або...

Або, знаєте що?

Хай йдуть на господині до польських ксьондзів.

Га?.. Як думаете?..

ЯРОСЛАВА ЛАГОДИНСЬКА.

Вечерниці.

— Та цить-те бо там, дідо байку казатиме, — крикнула злісно Катерина і шпурнула шулькою кукурудзи в темний кут стодоли, звідки найголосніщий сміх розлягався.

Високий сухорлявий парубок Максим висунув голову з товпи і почав насмішливо-солоденьким голосом:

— Ой подивіться на неї, яка робітниця вгідна, яка панночка делікатна..!

Але старий Семен, громадський дідо набив уже люльку тютюном і кашельнув на всю стодолу.

Ті, що були блище нього, понахилювали голови, щоб ліпше було чути.

— Жило собі двоє людей, чоловік тай жінка, тай такі бідні, що ні поля, ні коровини, от як у нас комірники найбідніщі...

Палагна-комірниця кинула отеребленую кукурудзу до купи, та дивилася на діда, побожно хитаючи головою.

З кута залунав ще раз високий дівочий сміх та швидко урвався і глибока тиша сповила простору стодолу.

Тільки кукурудза шелестала і свершок виводив свою пісню поміж старими дошками.

— Тай була в них дочка однаоднісенька, а файна вам така, як мальована...

Заскрипіли двері і мала якась постать всунулася до стодоли. В блідому світлі лямпочки, що звисала на дроті зі сволока, годі було розглядіти, що це таке, старе чи молоде.

Ішла боязким, непевним кроком, начеб скрадалася. І тільки коли підійшла до гурту, пізнали малу наймичку, Явдошку, що то її ціле село курочкою називало.

— Слава Йсу Христу. Боже вам помагай.

— Слава на віки. Тай ти Явдошко на вечерниці?

В неспокійному куті заворушилося.

— Курочка прийшла кукурудзу теребити...

— А чому ні? Тай вона хоче потанцювати в неділю.

— Та ти вважай, небого, абис не дзьобала зерна, бо то панське...

— Куд-куд-ку-дак... — подразнив Явдошку якийсь пустун та затріпав рукавами сірака, немов крилами.

Явдошка не обізвалася ні словечком, начебто й не з неї глумилися. Сіла на долівці, біля комірниці Палагни, бо на лавках не було вже місця, та розглядалася по гурті великими голубими очима. Її одно око дивилося косо і тому називали її ще присліпуватою.

Побачила Максима й боязко спустила очі та стала посуватися щораз дальше в кут.

Його насмішок вона лякалася найбільше.

Але Максим не сказав нічого, тільки посміхнувся кривою, глумливою усмішкою.

А дідо говорив дальше.

— Тай зіслав Бог смерть на тоту жінку. Чує небога, що вже їй кінець надходить тай кличе до постелі чоловіка й дитину.

— „Ти, каже, мужу любий, абис другої жінки не брав, коли ще дитина при тобі. Не хочу я, щоб над моєю ягідкою погана мачуха збиткувалася...“

— Казала дівчині піти на город, нарвати рути тай барвінку зеленого і сплела з того зілля віночок.

— „Поки, каже, наша Олюньканоситиме цей вінок на голові, поти ти, старий, вдовичитимеш“.

Жіночі голови сколихнулися, наче трава під подихом вітру.

— Богби з неї говорив... Правда це свята, нема гіршого лиха для дитини, як мачуха недобра.

Молоде й старе впялило очі в жовте лице діда з німим запитом:

— Що дальше?

І ніхто не бачив дрібоньких сльозинок, що капали з очей „курочки“ на жовту кукурудзу. Зрештою вона витерла їх рукавом сорочки так швидко, що й замітити годі було.

Вяжіть у коси, бо вже далі не буде де сипати — відозвалася двірська наймичка Настуня, а там кликнула на парубків. — Гей, поможи-но мені котрий висипати новий мішок.

Михайло танцюрист, що шепотів щось на вухо рожевій, мов троянда Оришці, прискочив до мішка і зелені шульки глухо розсипалися по землі.

Одні теребили, а другі вязали стереблені вже шульки у коси, щоб можна було на сонці розвісити.

— Плетіт ви собі, а я вже до цього голови не маю. Пальці плутаються, нічого не розбереш.

І Максим покинув плетільників та пристав до тих, що з Палагною свіжі шульки теребили.

зкн будня (субота) не позволяли бавити у нас до кінця свята. Про свої враження, яких дізнали Вони у нас, нехай скажуть і напишуть в сім місци, а буде це для всіх нас милим спомином на кождім а головно на 100-літнім ювилею нашої Читальні „Просвіти“ в Коровниках.

Д. Кузьмінський.

Січень — Місяць „Рідної Школи“.

З ПОЛЬЩІ І ПРО ПОЛЬЩУ.

Анґлійські посли, які недавно оглядали в Польщі славетні відносини на „кресах“, вернувши до Льондону, поділилися своїми враженнями зі своєю суспільністю. Описали їй, як виглядають польські тюрми, як в них поводяться з політичними вязнями, розказали своїм землякам про безконечні політичні процеси і т. д. Польська преса скаженіє з люти, згадуючи про враження анґлійських гостей. Одначе зовсім не шукає за причинами цих вражінь в польській господарці на „кресах“. Ні! Вона справу полагоджує просто: мовляв — анґлійські парляментаристи повиписували про Польщу неправдиві речі, бо вони є під впливом... большевиків. Говори до гори... — Дуже добру рецепту на „кресову“ недугу Польщі вигадало вшехпольське „Слово польське“. Воно пише:

„Одинока лінія, яку слід пристосовувати (очевидно, до національних „меншостей“, тобто на „кресах“), є знищення окремішностей, в якій небудь формі ці окремішности не проявлялисяби, бо вони завжди є на ділі політичною акцією. А опісля треба перевести послідовне польщення чужинних елементів. Метод Бісмарка пристосований до наших умовин, не заведе“.

Вшехпольські маняки знають, до чого довів метод Бісмарка (кольонізація і нищення всяких проявів національного життя) в Познавщині. Властне вшехполяки були в першу чергу тими, що на всіх перехрестях Европи скаржилися на Німців. І все таки метод Бісмарка завів, хоча його пристосовував всемогучий канцлер могутньої Німеччини. Сьогодня Познанщина являється найкраще зорґанізованою, найбільш свідомою і найбільш засібною частиною Польщі. Вшехполякам перевернулося в голові: їм здається, що зуміють закасувати Бісмарка. А все ж досі в Польщі тільки вшехпольські методи пристосовувано в політиці на кресах. Чи треба пригадувати кольонізацію, політику шкільну, церковну і тд. і тд. Всі це аж надто добре знаємо. — На порозі нового року настала мода на меншостеві балачки Спеціялістами поробилися ріжні пепесівці, от як наприклад — Голуфко. Такі „специ“ з рамени уряду їздять то на Волинь то до української еміґрації в Празі. І гнуть байдиґи, обіцяють, намовляють. А вшехпольська преса кричить як навіжена, мовляв — уряд Пілсудского відігріває свої „федераційні“ пляни (нема що казати, добре колись „зфедерував“ покійного Петлюру!). Очевидно, не має причини сумніватися, що на цім словеснім пошумі ціла ця комедія й скінчиться, як це вже нераз бувало. Кінцевий вислід з отсего „меншостевого“ вітру буде хиба той, що в заграничній пресі появляться вістки, мовляв — уряд шукає зближення до нац. меншостей.

Кожний Українець (ка), кожна українська установа обовязані зложити дар на „коляду“ для „Рідної Школи“

Що чувати в світі

СОЮЗ НАРОДІВ в Женеві не до вподоби Америці і Анґлії. Обі ці держави невдоволені дотеперішню діяльностю Союзу, бо він не тільки не замирив Европи, але ще більшу ворожнечу викликав між народами. Тому американські і анґлійські політики роздумують над утворенням Союза Народів, до якого належалаб лиш Америка і Анґлія зі своїми домініями. Американці і Анґлійці сподіються, що цей новий Союз Народів мавби велику силу і присмиривби д. які европейські хижі народи. Як звісно, Америка і Анґлія, це найбогатші держави і в їх кишени сидять всі европейські держави. Без помочи Америки і Анґлії обезсилена Европа не годна піднятись. Тому то і американсько-анґлійський союз ставби паном збанкротованої Европи.

БОЛЬШЕВИКИ хотять зовсім винищити російську та українську політичну еміґрацію. Коли большевики захопили владу в Росії і на Україні, то понад 2 міліони людей (військових і цивільних) втікло за кордон, спасаючись перед смертю. Розбрились вони по всіх краях і тяжко бідують. Деякі з них, які не брали участи в боротьбі проти большевиків, хотіли би тепер вернути домів, але большевицький уряд не хоче їх пустити в Росію. Це бідних людей доводить до роспуки. І так в Парижі д. 25. грудня 1926 прийшло до скандалю в большевицькім конзуляті. Російський еміґрант Парфен Якушев кількома на воротами просив конзуля, щоб видав йому пашпорт на поворот в Росію, але конзуль відмовляв йому, покликуючись на те, що такий є розпорядок большевицького уряду. Тоді нещасний еміґрант. в роспуці виняв схований камінь і кинув його в висячий на стіні образ Леніна. Камінь розбив скло і пробив наскрізь образ. А треба знати, що Якушев не брав участи в боротьбі проти большевиків. А втік з Росії потайки аж в р. 1923, бо яко старообрядовець не міг погодитися з релігійними переслідуваннями большевиків. Тепер хотів вернутись домів, бо не мав з чого жити і затужив за родиною, яка осталась в Росії. — Цей приклад повчає, як большевики відносяться до еміґрантів. Бо коли чолокік, який не боровся проти большевиків не може дістати дозволу на поворот в Росію, то щож говорити про тих еміґрантів, які колись боролись з большевизмом. Вони не можуть і мріяти про поворот до рідного краю. Але цих знущань над еміґрантами ще мало большевицькому урядови. Він ще і з другої сторони доскулює їм. А саме в деяких державах еміґранти діставали допомогу від уряду на школи, захоронки і тд. Особливо чеський уряд щедро допомагав еміґрантам і то так російським як і українським, удержуючи для них школи. Це було сіллю в очах большевиків і вони в переговорах з чеським урядом натиснули на него, щоб не виплачував еміґрантам допомог. І чеський уряд дійсно від нового року значно зменшив допомогу еміґрантам, а в тім і українським — так що і українські школи (університет в. Празі і господарська академія в Подєбрадах) опинились в нужді. — Такто большевики в два огні взяли політичну еміґрацію, щоб її зовсім розложити і змести з лиця землі.

АНҐЛІЯ тратить ґрунт під гами в Китаю. Оноді в великім портовім місті Ганков прийшло до крівавих заворушень. Китайські националісти нападали на доми і склепи анґлійських купців і промисловців і руйнували їх безпощадно. Супроти того, що життє Анґлійців було загрожене, комендант анґлійської фльоти видав приказ, щоб жінки і діти схоронились на анґлійські кораблі. Також і в инших китайських містах розпочався ворожий рух проти Анґлійців. Тому анґлійські ґазети нарікають, що повага Анґлії в Азії паде, а заворушення в Китаю можуть перенестись до Індій і повалити там анґлійську владу. Рівночасно анґлійські ґазети вдаряють на большевиків, бо це вони своєю аґітацією підбурили Китайців проти Анґлії.

ФРАНЦІЯ стоїть перед важними подіями. Минулої неділі відбулись вибори до француського сенану. (В Франції що три літа третина сенаторів уступає і відбуваються нові вибори цеї третини). А у вівторок скликано француський парлямент, який має занятися дуже важними справами заграничної політики. Як звісно, Бріян, заключивши з Німеччиною договори в Льокарно і Тоарі, хоче піти далі і погодитись щиро з Німеччиною у всіх спірних справах, а передовсім хотівби увільнити німецькі краї від француської окупації. Бріян є переконаний, що коли Франція не дійде до щирої згоди з Німеччиною, то збанкротує і тоді запанує в Франції большевизм. На таку політику Бріяна не хоче згодитися теперішний премієр Поанкаре. Він, як звісно, є великим ворогом Німеччини і завжди був за тим, щоби Німеччину зовсім придушити. Але ці пляни Поанкарія перечеркнули Німці. Вони не лиш що не далися Французам знищити, але по війні зросли в таку силу, що видається, неначеб Німеччина виграла світову війну а не Франція. Тому Поанкаре мусів закинути свою політику і згодився на договір в Льокарно і Тоарі. Але далі не хоче робити Німеччині уступок. От і француський парлямент має тепер рішити, яка політика хосеннійша для Франції, чи політика Бріяна чи Поанкарія.

ІТАЛІЯ, як звісно, заключила „приятельський“ договір з Німеччиною. Перед роком Муссоліні погрожував Німеччині пястуком, а рівночасно згнобив тирольських Німців так, що навіть заборонив їм видавати німецькі ґазети та велів їм позміняти німецькі прізвища на італійські. Але тепер Муссоліні почав тонко співати, коли побачив, що Італія окружена ворогами (погаркалась з Францією і Югославією). Прийшов також Муссоліні до переконання, що Італія, в порівнанню з культуною Німеччиною, є краєм неосвіченим, малокультурним — і Німеччина потрібна Італії як розсадниця культури. Тому тепер примилюється Муссоліні до Німеччини, тому помяк супроти тирольських Німців. Саме з новим роком змінив він італійського ґубернатора в німецькім Тиролю, прогнавши дотеперішного, а іменувавши нового Умберта Ріцці. Новий ґубернатор дозволив Німцям видавати ґазети в німецькій мові і вже появилося дві такі ґазети. — Німеччина сю вимушену приязнь Італії приймає обережно, знаючи, що Італійцям і Румунам нема що вірити, бо вони зрадливі і не придержуються ніколи договорів.

В ЛИТВІ ще нема спокою. Противники теперішного уряду старалися викликати повстанє в місцевости Тавроґи. Але це їм не вдалося, бо литовський уряд завчасу довідався про це і виарештував провідників повстання. Рівночасно литовський уряд через свого посла в Парижі ще раз заявляє, що переворот в Литві відбувся без відомости Німеччини і московських большевиків. Заграничнa політика Литви остає незмінена і має на цілі відібрати Польщі Вильно з околицею, бо це місто по договорам повинно належати до Литви. — Та якби воно і не було, новий литовський уряд має великі трудности, бо большевицька аґітація вносить роздор між горожан і зміряє до того, щоб Литву ослабити внутрішними спорами.

АЛЬБАНЦІ приходять до переконання, що в їх краю не буде доти ладу, доки не будуть мати господаря держави — короля. І от найновіщі вістки доносять, що теперішний президент держави Ахмед Зоґу оголосить себе королем Альбанії. Пригадуємо, що Альбанія стала самостійною державою в р. 1914 і то тільки завдяки австрійсько-італійській сварці. На Альбанію гострила зуби і Австрія і Італія, але Італія не годилась, щоб Австрія дістала Альбанію, а Австрія не годилась, щоб Італія проковтнула Альбанію. Отже по засаді нехай не буде ні мені ні тобі, Австрія і Італія проголосили Альбанію самостійнимим князівством і настановили там німецького князя з роду Від. Цей князь назвав себе Вільгельмом „першим“ і став в Альбанії „панувати“. Але Альбанці — це горлорізи і галабурдники. Вони прогнали Вільгельма І. Тоді установлено „раду реґенційну“, яка нібито управляла краєм. На чолі цеї ради від р. 1921 стояв православний митрополит Фан Нолі, який свою владу опирав на італійських штиках. Але Ахмед Зоґу при помочи Сербів повалив Фан Нолія і сам став управляти краєм, проголосивши Альбанію республикою а себе президентом республики. Видко наприкрилася Ахмедови Зоґови республика і він тепер хоче проголосити себе королем.

В ТУРЕЧЧИНІ діються знов страхіття. Оноді повішено там 80 Курдів, які брали участь в повстанню проти Туреччини. Инших повстанців засуджено на доживотню тяжку вязницю. Край Курдів лежить на границі між Перзією і Туреччиною. Курди визначаються тим, що не терплять над собою ніякої чужої влади. Хотять вони скинути з себе турецьке ярмо і безнастанно борються з турецькою владою. Минулого року зробили вони аж два повстання, але Туреччина втопила ті повстання в крови.

ЯПОНІЯ має нового цісаря. Називається Гірогіто і має 27 літ. Від 6 літ був він вже при державній кермі, бо його отець тяжко хорував і не міг займатися державними справами. Молодий цісар відзначається тим, що пішов в розріз з дотеперішними японськими звичаями. А саме є в Японії звичай, що ані цісар ані престолонаслідник ніколи не повинен опускати краю. Цісар Гірогіто не придержувався цего звичаю і як 20-літний престолонаслідник пустився в подорож по Европі і навідався до Анґлії, де його приймали з великою парадою, а анґлійський цісар заіменував його почесним ґенералом. За це зломаннє старосвітського звичаю дуже гнівались японські старовіри. Але ще більше обуреннє настало, коли Гірогіто постановив оженитись не так, як женились дотепер японські цісарі. А саме дотепер було так, що цісар міг оженитись тільки з Японкою, яка належала до одної з 5 шляхоцьких фамілій, що мали право віддавати свої доньки за цісаря. Гірогіто зломив цей звичай і оженився з донькою одного ґенерала. Це також обурило дуже японських старовірів. — Кажуть, що новий цісар введе тепер багато европейських звичаїв до Японії.

ВСЯЧИНА

Передплатників, які припізнились з передплатою на р. 1927, просимо якнайскорше надіслати передплату.

Нікчемний пашквіль на рішеннє нашого львівського Бо-

Явдошка задрожала вся, коли переходив біля і зашелестіла кукурудзою, начеб хотіла заглушити удари свойого серця. А воно так неспокійно товклося, мов пташина у клітці.

— Але той чоловік, видите, не вшанував волі небіжечки своєї тай в рік потому оженився з другою.

— Ірод... Поганець он який.. — обурилася Катерина і сплюнула на бік.

— А щож, дідоньку, видко не годен був довше витримати... — Зовсім спокійно докинув Максим і всміхнувся, поблискуючи рідкими зубами.

Йому в одвіт покотився грімкий сміх молоді.

— Та ти не перебивай, мудрагелю — воркнула баба Маланка та погрозила жартунові сухим пястуком.

Явдошка спинилася очима на подовгуватому, смаглявому лици та рідких зубах Максима.

Та коли стрінулася з його поглядом, налякалася і випустила на долівку шульку кукурудзи.

— Тепер уже певно глумитисьме.. — подумала.

Та Максим не сказав ні словечка. А дід говорив далі.

— ...Тай взяв собі таку недобру, язикату, що сохрани Господи... Ой не було вже щастя — долі сиріточці бідній Олюнці нещасній...

— В зиму найлютіщу, в сам мороз тріскучий гнала її босу на ріку, сорочки прати, а як їй бідненькій руки задубіли тай не годна була до вечера всього попрати, то замикала її в темну комору і голодом морила.

Румяна та кругленька, мов горіхове зерно, Оришка зітхнула важко й відтрутила від себе Михайла, що обняв її за стан та грався коралями.

— Лиши, бо пірвеш...

— ...А сирітка плакала крівавими сльозами тай молилася перед фіґурою Матери Божої, щоб змилувалася тай облекшила їй долю.

— А мачусі ще того замало було, хотіла гет дівчини збутися. Будить її раненько в сам Святий Вечір, тай каже їй іти в ліс по ягоди.

— Як не принесеш мені до полудня повної коробки, то я тебе з хати вижену.

В стодолі стишилося, мов перед бурею.

Навіть румяна Оришка трохи поблідла.

Явдошці зробилося чогось дуже-дуже тепленько на серці.

Вона теребила так швидко, що золотаві шульки тільки фуркали в повітрі.

— Та ти не метай так кукурудзою, бо око вибєш. — Засміявся Максим.

Вона, мимохіть посунулася дальше від нього й почервоніла, мов грань. Хотіла всміхнутися, але пригадала собі чомусь своє косе око і затулила вид руками.

— Добре, що курочкою не назвав, а то завжди...

Тепер дідо Семен вибив люльку та поклав собі на колінах. Всі зрозуміли, що наближається найважніща часть байки.

Та борше діду, бо ми співати хочемо — відзивалися тут і там нетерплячі.

— Розсуньтеся там, тісно дуже...

— Таже не лізь мені на плечі... Вже й так гарячо, як у кітлі.

І прийшов кінець байки, ясний мов сонце весняне.

— Взяла Олюнька коробку тай іде, дрібні сльози проливає. А перед самим лісом — фіґура Богородиці. Впала вона на коліна у сніг тай так молиться, що нічого не видить, ані не чує.

— А ту на білому коні молодий царевич з ліса виїздить. На кони срібне сідло і срібні стремена, а сам у злоті...

— „Чия ти, — каже, — дівчино, така файна тай мила?“

— А вона йому до ніг тай ціле своє лихо перед царевичем виплакала. Гет все. І про маму-небіжку, як та їй перед смертю зелений віночок на голову поклала і що батькові говорила... І про батька невірного і мачуху безбожну. А він їй на то каже:

— „Не плач дівчино, бо вже твоє нещастя скінчилося. Їдь зі мною до мойого замку тай будеш моєю жінкою“.

— Взяв її на свойого коня тай поїхав до дому. А там справив таке гучне весілля, що по цілім світі вістка пішла. А недобру мачуху казав заперти до темної темниці і сиділа вона там, поки її віку.

Останні слова байки тремтіли ще в повітрі разом з дівочими рукавами та золотими кукурудзяними косами.

Щораз нище й нище клонилася голова Явдошки, очі затулювалися до сну, а руки чимраз повільніще здирали з шульок зелене бадилля.

Вона вже не бачила нічого перед собою, тільки синю військову блюзу Максима і ряд блискучих ґузиків на переді.

— З чого вони зроблені тоті ґузики? — шибнуло через спячу головку. — Хиба золоті?...

А дівчата починали співати.

Про зелену руту-мяту, про дівочії сльози, про жовнярика молодого...

А відтак веселої, підскочної, що самі ноги тупотять.

Гарячий сміх вплітається у співанки, мов троянди в зелений барвінок.

— Ми-ха-ай-ле...

Якась дівчина вискочила на лавку, за нею пустився Михайло. Маленька лямпочка заколихалася на всі боки.

Молода кров кипіти починала.

— Та годі, дурні, лямпу струтите тай всьо піде з димом... — спиняли старші.

— Кукурудзу гет витолочите... — падькала двірська наймичка — Настуня.

А Явдошка спала.

— Ади, курочка, вже спати лягла!

— Та смикніть її добре за ноги.

— Коли прийшла робити, най ся не лінує.

Але баба Маланка вступилася за нею.

— Ей, лишіть її в спокою, небогу. Вже то вона не з добра заснула.

— Нагарується за днину, що кісточки в собі не чує... Звісно в наймах. Та ще й сирота кругла.

— Або то вона зїсть коли добре? Де там, тільки знає, шо штовханці тай буки.

— Тому то й не росте. Таже їй уже щось чи не сімнацять років, а диві, яке нужденне.

Максим підняв голову знад кукурудзи і вперв очі в маленьку, скорчену постать на землі між зеленим бадиллям та кукурудзяними вусами. Худі груденята важко дихали, уста розхилилися і видко було два ряди білих, мов перлини, зубів. Що снилося їй? Чи мати добра, що вже десять рохів в могилі, чи завтрішні побої, чи — перший поцілунок, милого?...

— Та підложіт їй хоч що під голову, а то спит як пес... — сказав Максим понурим голосом.

Взяв свій сірак, зложив у четверо і всунув обережно дівчині під голову.

Вона не збудилася.

На дворі вже перші півні доспівували.

— А чи нам уже.. тото... не час до дому? — дідо Семен піднявся з лавки і випрямився на весь ріст.

— Гу — гу, як засидівся...

— То й ходімо, тиждень ще довгий, до неділі поспіємо.

— Але в неділю по-тан-цю-єм...

Настунько, а котрий то покій дасть нам пан на танці, ге? — зажартував Михайло — танцюрист.

Наймичка обурилася:

— Покою тобі треба? А тутки в стодолі не погулявби?

— О-то... Розмахнувся добре тай стіни попадають...

Дівчата завязувалися в хустки і, ґусаком, виходили зі стодоли.

Палагна стала будити Явдошку.

— Ставай дівчино. До дому йдемо.

Підвела з землі кострубату голову й глянула довкола себе, не розуміючи, чого від неї хочуть... Їй було так мягко спати... Але кукурудза довкола неї пригадала їй все.

— А ви чого мене борше не збудили? Я й не счулася, як заснула.

Побачила сірак і здивувалася.

— Тітко Палагно, а це хто мені постелив?

Та Палагни не було вже біля неї. Підійшов Максим і мовчки, підняв сірак із землі.

Вогник радости спалахнув на худих щоках.

— То ти, Максиме, такий добрий?...

— О-то добрий... Узрів, що лежиш головою на долівці тай постелив.

Свиснув крізь зуби, закинув на плечі сірак і висунувся на двір.

Явдошка вийшла остання з бабою Маланкою і Палагною.

На дворі кропив дрібненький дощик. Під ногами шелестіло сухе листя. В півсумерках бовваніли двірські мури.

— Який добрий був сьогодня Максим. Не сміявся, не прозивав... Ще й сірак підложив, щоб мягко було..

Ніжне тепло, мов проміння сонця весняного, розливалося по души. Хотілося сміяти й плакати.

— А в неділю музики для тих, що ходили теребити. Може мене возьме до танцю...

— Ей, де там... — Засоромилася сама своєї гадки.

— А може... Коб тільки тамті не сміялися.

— Хто знає?... — шепотіли над її головою берези.

— Хто знає...

гословського виділу у Львові в справі відступлення салі в Бурсі св. Миколая в Перемишлі появився в різдвянім числі „архикатолицького“ орґану „Нова Зоря“. Відповідь на цей пацивіль одного сільського священика дістали ми перед замкненнєм отсего числа і помістимо її в слідуючім числі.

З „Народної Торговлі“. Загальні Збори „Народної Торговлі“, які відбулись дня 23. грудня 1926 постановили виплатити 12%-у дивіденду від членських удилів і 3% звороту для членів від готівкових закупів зареєстрованих в книзі закупна товарів через членів. При неповних удилах будуть признані товарові звороти і дивіденди, дописувані до удилів. При удилах повних — дивіденда і звороти будуть виплачувані членам.

До Надзірної Ради „Народної Торговлі“ увійшли при доповняючих виборах: Др. Кость Левицький, радник Роман Сосновський, п. Іван Мартюк і п. Антін Гумин. Членами Контрольного Комітету є, як попередно: дир. Іван Филипович, дир. Сильвестер Герасимович і дир. Ярослав Колтунюк.

Добра новина. Наша найстарша кооператива „Народна Торговля“ набула цими днями товаровий маґазин положений при торі VI. на товаровому двірци у Львові, збудований „Пезетом“, а який в останніх часах був власністю Акційного Банку Звязкового. Таким чином сповнилося давне бажання членів Н. Т. При сій нагоді просить Народна Торговля українське громадянство, щоби як найчисленнійше вступало в члени її і через те скріпляло її в змаганнях до щораз кращого розвитку.

Ніяка инша українська установа не уповажнена відкликатися в січні до народньої жертвенности.

НОВИНКИ.

Страшна пімста. В селі Уліянополь коло Велюня сталась така страшна подія. Тамошний господар Антін Менчиньский довідався, що його молода жінка зраджує його і любиться з фірманом. Отже зачав слідити за жінкою і оноді злапав її в стодолі разом з фірманом. Це так його озлобило, що він геййби стратив розум. Він стягнув одіж з жінки і парубка, обоє голих звязав плечі об плечі і привязав оба тіла до белька так, що вони висіли. Що-йно на другий день відкрито цей злочин. Але жінка вже була замерзла, а фірман давав слабі знаки життя. Його відвезено до шпиталя, де він конає. Господаря Мончинського арештовано.

Двоє дітий згинуло в огни. В Стинішові біля Каліша господиня Марія Фрончак замкнула в хаті свої діти (5-літному донечку і 2-літного синка) а сама пішла „на сусіди“. Діти зачали бавитися сірниками і запалили постіль. Огонь захопив цілу хату, а коли надбігли люди на ратунок, вже не могли нічо вдіяти. Діти разом з хатою згоріли.

Убійство матери. В Брохові коло Торуня жила 70-літна вдова Ґловацка. Мала вона 9 синів, які в р. 1920 утворили рабівничу банду і рабували людей по гостинцях і в хатах. Жандармерія зловила 7, а 2 втікло і не знати дотепер, де вони укриваються. Зі зловлених синів Ґловацкої — суд засудив на вязницю 6 і вони тепер відбувають кару. Семого сина суд увільнив, бо лікарі признали його дурноватим. от з тим дурноватим жила Ґловацка в своїй хаті. Оноді цей син убив маму, а трупа повісив на дроті. Зробив це, бо був несповна розуму.

Напади на товарові поїзди. Досі напади на залізницях обмежувалися на особові поїзди і то головно на північно-східних „кресах“. А ось між Перемишлем і Мостисками підчас передсвяточного руху жертвою бандитських нападів стались товарові поїзди. Злодії докладно знали, які товари в даному поїзді їдуть на схід (значить, чи варто лакомитися) і в ночи їх випорожнювали.

Збожеволіла ціла сімя. В любавськім повіті на Поморю недавно мав місце рідкий обяв божевілля одної цілої родини. Сусіди завважили, що від кількох днів не видно нікого з родини Цільзів (8 душ). Коли війшли до їх хати, побачили страшну картину: Ціла родина Цільзів лежала гола на ліжках, повтаряючи безпинно: „Мій Боже, мій Боже“. Нещасні не їли від кількох днів, а в стайні погинула з голоду їхня худоба. Коли їх стали забирати до шпиталю в Любаві, ставили опір і не давалися розлучитися, лепетячи в одно: „Мій Боже, мій Боже“.

Землетрус в Каліфорнії спричинив величезні шкоди. Найбільш потерпіло місто Imperial-Walley, де запалилося багато великих будинків. Перше потрясення тривало 3 хвилини. Населення в перестрасі повтікало на вулиці і вільні площі, ратуючись таким чином перед неминучою смертю під руїнами домів.

Щастя в нещастю. В Анґлії трапився ось який випадок: з поїзду випав чоловік на залізничий тор і приголомшений лежав між шинами 11 годин. В цім часі переїхало над ним 70 поїздів але так щасливо, що непритомному нічого злого не сталося.

Страшна родинна траґедія. Оноді при переході через границю на Збручем польська поліція арештувела якогось жидка. Виявилось, що цей жидок називається Адлер і був різником в Янові коло Теребовлі. З його особою вяжеся страшна траґедія одної жидівської родини. А саме в Янові жив бідний жидок Бренгольц з жінкою і двома доньками. Старша донька Ружа віддалась за якогось купца і виїхала до Америки, а з молодшою Хаєю оженився різник Адлер. Був це чоловік злий і скупий. Пожиттє Хаї з Адлером було дуже зле. А коли Хая породила першу дитину, то настало пекло в хаті Адлерів. Причиною було то, що дитина мала таку губу як в заяця. За те Адлер безнастанно нівечив жінку Хаю, так що мама Хаї, бажаючи облекшити долю доньки, задушила в ночи дитину. Але і смерть дитини нічо не помогла, бо Адлер далі ненавидів свою жінку і хотів конче позбутися її. Хая мала звичай мити голову нафтою. Підглянув це Адлер і коли одного разу Хая своє волоссє замочила в нафті, єї муж кинув сірник на голову Хаї. В тій хвилі Хая стала в огни. Збіглись люди і загасили огонь, але Хая так попарилась, що незадовго померла. Родина Хаї про це все донесла поліції. Коли поліція розпочала слідство, Адлер загрозив тещі, що як вона скаже, що він підпалив волоссє на Хаї, то за те він (Адлер) скаже в поліції, що вона (теща) задушила його дитину. Теща налякалась і не виявила правди перед поліцією. Але совість її так гризла, що вона по кількох днях повісилася. По цім самовбійстві виявилася ціла справа, а Адлер втік за границю. Що-йно тепер поліція його зловила.

Знову ґраната. В Телесниці коло Ліска 14-літня дівчина Катерина Павелчак найшла в полі ґранату. Принесла до дому і стала розбирати її. Ґраната вибухла і урвала їй руку.

Страшна подія. Господар з Гаїв коло Стрия Іван Михайлишин, продавши в Стрию корову, по дорозі домів повернув до брата Василя. В розмові з братом радився, що робити з грішми. Розмові прислухувався син Василя — 26-літний Михайло. Коли стрий відходив, Михайло заявив, що підпровадить його. По дорозі виймив револьвер і зажадав грошей. Іван віддав. Молодий бандит зажадав від стрия присяги, що нікому про це не скаже. Іван присягнув. На другий день пішов Іван до брата просити, щоби позичив йому 50 зол. Здивований Василь запитав його, де дів гроші, які дістав за корову (320 зол.). Іван розповів про пригоду з братанком в лісі Обурений цим поступком Василь розбив сокирою куферок сина, а коли найшов там зрабовані гроші, після повороту Михайла до хати зарубав його на смерть. Опісля зголосився нещасний батько до поліційного постерунку і дав себе арештувати.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає

Степан Навроцький ... в Перемишлі.